

ВІДБІР МАТЕРІАЛІВ ДЛЯ НАВЧАННЯ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ АНГЛОМОВНОЇ ДИСКУСІЇ НА ОСНОВІ ПРОБЛЕМНИХ СИТУАЦІЙ

І. В. Зайцева

Київський національний лінгвістичний університет

У статті досліджуються критерії відбору матеріалів для навчання майбутніх філологів англomовної дискусії на основі проблемних ситуацій, проаналізовано якісні та кількісні критерії відбору матеріалу, виокремлені вимоги до відбору статей і відеосюжетів, уточнено параметри автентичності.

Ключові слова: критерії відбору, дискусія, проблемні ситуації, автентичність, стаття, відеосюжет.

И. В. Зайцева. Отбор материалов для обучения будущих филологов англоязычной дискуссии на основе проблемных ситуаций. В статье исследуются критерии отбора материалов для обучения будущих филологов англоязычной дискуссии на основе проблемных ситуаций, проанализированы качественные и количественные критерии отбора материала, выделены требования к отбору статей и видеосюжетов, уточнены параметры аутентичности.

Ключевые слова: критерии отбора, дискусия, проблемные ситуации, аутентичность, статья, видеосюжет.

I. V. Zaytseva. Selecting educational materials for teaching future philologists discussion in English on the basis of the problem situations. The article deals with selecting educational materials for teaching future philologists discussion in English on the basis of problem situations. The author analyses qualitative and quantitative criteria of materials, defines demands for articles' and video records' selection, determines the parameters of the authenticity in materials' selection.

Key words: criteria for selection, discussion, problem situations, authenticity, article, video record.

Однією з організаційних умов навчання майбутніх філологів ведення дискусії є вирішення проблеми відбору навчального матеріалу, його обробка й організація, а також створення системи вправ для його засвоєння. Питання відбору й організації навчального матеріалу завжди було одним із найскладніших і найважливіших у методиці навчання іноземних мов (ІМ). До проблеми відбору матеріалу для навчання дискусії на основі проблемних ситуацій (ПС) зверталось багато вчених, зокрема М. Л. Вайсбурд, І. О. Зимня, М. І. Махмутов, Р. П. Мільруд, Ю. І. Пассов, Г. В. Рогова, В. Л. Скалкін та ін. Проблема відбору матеріалів для навчання дискусії також вивчалася методистами. Так, А. Й. Гордєєва запропонувала критерії відбору проблемно-комунікативних ситуацій для навчання старшокласників обговорення проблем на основі художнього тексту, а також текстів інформаційно-пізнавального характеру, нехудожнього аудіотексту, автентичного навчального відеофільму тощо. У свою чергу, Н. М. Топтигіна зупинилася на відборі художніх текстів для навчання дискусії майбутніх філологів у процесі вивчення англійської мови як другої іноземної. Н. П. Андронік визначила критерії відбору автентичних поетичних творів для навчання майбутніх учителів англomовної дискусії. Проте відбір матеріалів для навчання англomовної дискусії майбутніх філологів на початковому ступені на основі ПС висвітлений недостатньо.

Метою статті є обґрунтувати критерії відбору матеріалів для навчання майбутніх філологів англomовної дискусії на основі проблемних ситуацій.

У контексті нашого дослідження навчати студентів дискусії-обміну думками доцільно на основі **інформаційно-пізнавальних статей з англомовних журналів для молоді і газет, а також сучасних телепередач**. На нашу думку, саме вони можуть стати основою для створення проблемних ситуацій, оскільки інформаційно-пізнавальні статті, а також сучасні телепередачі демонструють функціонування мови в межах ситуацій та проблем [5, с. 70], стимулюють їх обговорення і містять необхідну для цього інформацію. Припущення щодо використання цих жанрів публіцистики як навчальних матеріалів підтверджується і сучасними науковцями. Так, на думку багатьох методистів [5; 10; 11; 12], використання статей з британських та американських молодіжних журналів і газет дає змогу реалізувати міжпредметні зв'язки, набуті нових знань про структурні і тематичні особливості англомовної преси, її види та функції у політичному, соціальному і культурному житті суспільства, поглибити знання студентів про історію, державний устрій, освіту, стиль життя народу країни, мова якої вивчається, розширити кругозір студентів щодо реалій життя і побуту британців та американців через знайомство з подіями, що мають особливе значення для носіїв мови; інформацію про хвилюючу їх проблему як соціальне явище, ввести у проблему та ознайомити з активним словником, що буде використовуватися під час ведення дискусії [10, с. 13–17], а у нашому випадку ще й стати основою для створення ПС на заняттях з англійської мови (АМ) і, відповідно, спонукати студентів до їх обговорення у процесі ведення дискусії.

До того ж використання статей для навчання студентів дискусії має такі **переваги**:

- *постійне оновлення проблематики статей*, які завжди відповідають вимогам часу, порушують сьогоденні проблеми;
- *доступність*, оскільки статті легко знайти в електронному вигляді в мережі Інтернет;
- *наявність широкого вибору статей*, що дає змогу підібрати тему, яка є актуальною для студентів і відповідає темі, що вивчається відповідно до вимог Програми;
- *можливість вибору необхідного обсягу журнальної статті* (викладач може редагувати статтю, наприклад, скоротити за рахунок несуттєвої інформації);
- *наявність нових концепцій, поглядів стосовно певних проблем*, що дає змогу сформулювати критичне ставлення до різноманітних джерел інформації, а також стимулюватиме формування власної точки зору;
- *можливість одночасного розвитку двох видів мовленнєвої діяльності – переглядового читання та говоріння* (під час подальшої дискусії на основі проблеми, представленої у статті).

У свою чергу, **телепередачі** (у нашому випадку – інтерв'ю і ток-шоу) є ефективним засобом навчання дискусії, оскільки, окрім представленої в них проблеми й інформації щодо її обговорення, вони є прикладом ведення дискусії. Слід зазначити, що інтерв'ю і ток-шоу моделюють обговорення проблем представниками іншомовної культури у реальних ситуаціях. До того ж телепередачі, за Н. А. Качаловим, виконують низку **функцій** у навчальному процесі: *інформативно-навчальну, організаційно-керуючу, виховально-евристичну, розвивальну, ілюстративно-наочну й інтегративну* [9, с. 122–123].

1. *Інформативно-навчальна функція* автентичних телепередач виражається в тому, що вони створюють мовленнєвий зразок (вимовний, інтонаційний, лексико-граматичний); передають динамічність зображення; забезпечують синхронну подачу інформації звуковими і зображувальним рядами при співвідношенні мовлення і зображення, що мобілізує увагу студентів, тощо.

2. *Організаційно-керуюча функція* виражається в тому, що відеосюжет забезпечує “ефект присутності” або “ефект співучасті”, стимулюючи мовленнєву активність; призводить до ефекту “примусової концентрації уваги” (термін Н. І. Жинкіна), а також сугестивного ефекту, що сприяє запам'ятовуванню інформації.

3. *Виховально-евристична функція* реалізується у вихованні почуття поваги до народу і культури країни, мова якої вивчається.

4. *Розвивальна функція* сприяє активізації пізнавальної діяльності студентів, розвиває такі якості особистості, як спостережливість, увага, увага, мислення тощо.

5. *Ілюстративно-наочна функція* реалізує синтез всіх видів наочності (зорової, слухової, моторної, змішанної, мовної, ситуативно-модельної, предметної, образної тощо); демонструє не тільки звукову сторону мовлення, але й паралінгвістичні, екстралінгвістичні компоненти, фон (природні шуми).

6. *Інтегративна функція* виражається в тому, що автентичні відеосюжети дозволяють поєднувати навчання різних видів мовленнєвої діяльності [9, с. 122–123].

Виділені функції телепередач окреслюють не лише особливості їх використання, а й роблять акцент на **перевагах** їх використання під час навчання майбутніх філологів дискусії-обговорення:

– телепередача надає можливість використання різних режимів роботи, наприклад, роботи зі стоп-кадром, відеодоріжкою (при вимкненій аудіодорожці) тощо;

– відеоматеріали легко використовуються під час різних видів робіт: індивідуальної, парної, групової, колективної [25, с. 17];

– під час перегляду телепередач на заняттях розвиваються два види мотивації: самомотивація, коли телепередача цікава сама по собі, і мотивація, яка досягається завдяки тому, що студент розуміє мову, що вивчає;

– відеоапаратура дозволяє розділити телепередачу на необхідну кількість відеофрагментів залежно від цілей, індивідуальних потреб й особливостей студентів для роботи з кожним фрагментом окремо [20, с. 20];

– модель поведінки в обраних нами телепередачах демонструє студентам, як поводитися під час дискусії.

Окрім того, використання телепередач для навчання студентів дискусії створює додаткове мовне середовище завдяки звуковим і зоровим засобам. За короткий проміжок часу, відведений на перегляд відеосюжету, студент отримує великий обсяг інформації одразу за двома каналами:

– *зоровому*: відеосюжет містить візуальну інформацію про місце події, зовнішній вигляд й невербальну поведінку учасників спілкування; зоровий ряд допомагає краще запам'ятати мовні структури, розширити вокабуляр;

– *слуховому*: сприйняття мовлення на слух супроводжується подоланням труднощів, викликаних об'єктивними (зміст і структура, умови сприймання та мовні особливості мовленнєвого повідомлення) та суб'єктивними факторами (індивідуально-психологічними особливостями слухача: рівень розвитку слухової диференційованої чутливості, слухової пам'яті, механізму ймовірного прогнозування та концентрації уваги) [3, с. 39].

До того ж під час перегляду телепередач студенти отримують інформацію щодо проблеми, яка обговорюється, що є дуже важливим у межах нашого дослідження.

Розглянемо особливості обраних нами матеріалів для навчання дискусії-обговорення детальніше.

Перш за все, надамо визначення **журнальній статті**, що визначається як тип публіцистичного тексту і характеризується такими ознаками: чітка регламентація обсягу статті (обсяг тексту не перевищує 2000 друкованих знаків); відсутність вираженого авторського “я”, викликана прагненням автора до передачі прихованих оціночних суджень; різноманітність тематичного репертуару, відображення широкого спектру інтересів (повідомлення про факти, події, зв'язки між ними, що існують на даний момент) [11, с. 198–199]. Ми обрали статті з молодіжних журналів, які розраховані на читачів віком 16–21 рік, що відповідає віку студентів початкового ступеня навчання і відображають проблеми молоді. Серед журналів для молоді за тематичним критерієм можна виділити три групи журналів: журнали першої групи розраховані передусім на дівчат: *Girls Life, Gurl, Justine Magazine, Seventeen*, а також журнали мод, такі як *Teen Vogue, Elle*. Зазначені журнали містять новини моди, поради стиліста, візажиста, кокетолога, історії успіху відомих моделей, дизайнерів тощо. Тематика другої групи журналів пов'язана

з культурним життям молоді: новини музики, кіно, телебачення, інтерв'ю, біографії зірок. Серед таких журналів: *Clash, Star, Reality TV*. Останню категорію можна назвати “загальною”, вона спрямована на юнаків і дівчат: *Teen Now Magazine, The National Student, Youth Outlook, Sugar, Shout, Seventeen, Bliss, Teen Voices, Teen Ink* тощо. У цих журналах, на думку видавців, є інформація, що цікавить сучасну молодь: проблеми, пов'язані з навчанням, роботою, особистим життям, батьками, однолітками, новини моди, музики, кіно, культури, подробиці з життя відомих людей, гороскопи, колонки з листами читачів, поради спеціалістів тощо.

Необхідно зазначити, що відбираючи журнали для молоді, ми брали до уваги статистичні дані, відповідно до яких у мовному вищому навчальному закладі навчається приблизно 10 % хлопців і близько 90% дівчат. Тому ми відібрали декілька журналів для дівчат, проте більшість відібраних нами журналів спрямована на молодих читачів обох категорій: юнаків і дівчат.

Однак в журнальних статтях не завжди можна знайти всі проблеми, які хвилюють молодь і співвідносяться з тематикою, зазначеною у вимогах Програми, тому ми пропонуємо відібрати й газетні статті. Серед найбільш популярних британських й американських газет ми обрали такі: *The Guardian, The Telegraph, The Sun, The Express, The Mirror, The People, “The Washington Post, The New York Times, The New York Post, The Daily Mail*, де проблемам молоді приділяється багато уваги, а також висвітлюються важливі події культури, політики, екології тощо.

Надамо визначення газетній статті. **Стаття, або автентичний медіа-текст**, є джерелом інформації соціально-економічного, політичного, культурного життя країни, новин науки, мистецтва, спорту [12, с. 18].

Поняття “**телепередача**”, слідом за О. В. Ільченко, ми розуміємо як телепродукцію, що записана на цифрові носії і може бути використана як дидактичний матеріал з можливістю багаторазового перегляду, використання режимів “стоп” і “пауза”, швидкого пошуку необхідного фрагмента [8, с. 8]. Серед різноманіття жанрів телепередач ми обрали інтерв'ю і ток-шоу. Звернемося до розгляду їх особливостей. **Ток-шоу** – телепередача розмовного жанру, сучасний аналог теледискусії. **Інтерв'ю** – жанр інформаційної публіцистики, що представлений на телебаченні у вигляді діалогу, полілогу, конфронтаційного інтерв'ю тощо. Оскільки обидва види телепередач, як ток-шоу, так і інтерв'ю, належать до розмовного жанру, вони є видом усного телевізійного дискурсу, який реалізується в ситуації міжособистісного спілкування й ускладнений умовами масової комунікації. Тому саме ці жанри були обрані нами для навчання студентів дискусії-обговорення.

Розглянувши особливості обраних для нашого дослідження навчальних матеріалів, перейдемо до опису процедури відбору останніх. Передусім розглянемо критерії відбору статей і відеоматеріалів.

Під **критеріями відбору** ми, слідом за Н. Ф. Бориско, розуміємо основні ознаки, за допомогою яких якісно та кількісно оцінюється текстовий матеріал з метою використання його як навчального матеріалу [2, с. 116]. На думку багатьох методистів, провідним критерієм у відборі навчальних матеріалів виступає критерій *автентичності*.

Оскільки розроблена методика навчання майбутніх філологів дискусії ґрунтуватиметься на використанні автентичних журнальних і газетних статей, а також телепередач, необхідно визначити, який саме матеріал ми вважатимемо автентичним. Ми погоджуємося з думкою Дж. Хамера (Harmer J.), що автентичним традиційно вважається текст, який не був спочатку пристосований для навчальних цілей. Це текст написаний для носіїв мови носіями цієї мови [20, с. 198]. При цьому ми враховуємо той факт, що автентичний матеріал використовується з метою навчання майбутніх філологів дискусії, тому, підтримуючи точку зору Л. О. Максименко, вважаємо за можливе розглядати автентичність як характеристику навчального процесу [15, с. 87]. Тобто слід розділити поняття “автентичність” і “оригінальність”. Оригінальними вважаються всі випадки застосування лінгвістичних засобів у реальній, ненавчальній комунікації. Отже, слідом за Л. О. Максименко, ми розглядаємо автентичність як властивість

навчальної взаємодії. Якщо мовні засоби використовуються в навчальних цілях, то цілком припустима їх методична обробка з метою досягнення більшого педагогічного ефекту. Так звані модифіковані тексти навчального характеру не втрачають своєї автентичності, оскільки зберігають авторський стиль викладу матеріалу і оригінальну лексику, розкривають тему і передають читачам необхідну для подальшої комунікації інформацію. Однак мовний матеріал, який взято з оригінальних джерел, має відповідати усім параметрам автентичності: бути культурологічно і ситуативно спрямованим, містити нову, цікаву для читача/глядача інформацію; відображати національну специфіку країни, мова якої вивчається; викликати у читача/глядача пізнавальну, мовленнєву реакцію (у нашому випадку спонукати до дискусії).

Таке розуміння автентичності дозволило нам здійснити відбір журнальних і газетних статей, а також телепередач таким чином: статті і сюжети телепередач відбиралися з автентичних джерел без змін або скорочувалися за рахунок несуттєвої інформації. В останньому випадку ми намагалися зберегти їх основні лінгвістичні властивості: цільність, зв'язність, розгорнутість.

Визначаючи критерії відбору англomовних газетно-журнальних статей, ми враховували такі чинники:

- 1) мету навчання – навчання майбутніх філологів дискусії на основі ПС;
- 2) вимоги чинної Програми з англійської мови для університетів та інститутів [17] і Загальноєвропейських Рекомендацій з мовної освіти [6] щодо рівня сформованості у студентів рецептивних навичок і вмій читання;
- 3) умови організації навчання – аудиторні/позааудиторні (домашні) заняття.

Урахування вищезазначених чинників дає нам змогу виділити специфічний для нашого дослідження критерій – *проблемності*, який передбачає наявність проблеми у тексті. При цьому проблема повинна бути актуальною для студентів, а також відповідати вимогам Програми. Питання відбору ПС висвітлено у наших попередніх публікаціях і представлено у складеному нами атласі ПС [7].

Таким чином, відбір статей здійснювався за вищезазначеними критеріями, що є специфічними для нашого дослідження, а також за загальноприйнятими у методиці іншими *якісними* (тематичність; інформативність; актуальність; культурологічна спрямованість; відповідність програмам навчання та інтересам студентів; новизна; доступність і посиленість матеріалу означає, що форма викладу матеріалу журнальної або газетної статті має бути посиленою, доступною для вікової категорії студентів) і *кількісними* (обсяг: для студентів початкового ступеня навчання обсяг статті має бути оптимальним; на її прочитання слід відводити не більше 15 хвилин заняття) *критеріями*.

Розглянемо детальніше особливості відбору статей для навчання майбутніх філологів дискусії АМ, який відбувався за вищезазначеними критеріями.

У результаті аналізу провідних англomовних молодіжних журналів і газет для навчання студентів I курсу англomовної дискусії ми відбрали 10 статей з молодіжних журналів і 12 статей з газет для навчання студентів дискусії АМ. Джерелами відбору стали 18 автентичних англomовних журналів для молоді (*Teen Magazines*): *Seventeen, The national student, Justine magazine, Teen Voices, Alloy, Your Teen Mag, Girls Life, Teen Ink, Gurl, Youth Outlook, Sugar, Shout, Bliss, Clash, Star, Reality TV, Teen Vogue, Elle*; 6 британських: *The Guardian, The Telegraph, The Sun, The Express, The Mirror, The People*; 4 американські газети: *The Washington Post, The New York Times, The New York Post, The Daily Mail*. Для відбору сюжетів телепередач ми враховували **загальні критерії відбору відеоматеріалів**, запропоновані методистами: *автентичності; змістової відповідності; доступності; співвідношення аудитивної та візуальної інформації; послідовності пред'явлення інформації у фрагментах; жанрово-композиційної різноманітності відеоматеріалів, критерії реальності та типовості, що передбачають відбір відеофонограм, в яких типові стандартні ситуації демонструються у реальному спілкуванні, зафіксованому*

на відео [4; 9; 13; 14; 16]. Віддаючи належне доробку учених, зазначимо, що критерії відбору телепередач є більш специфічними, тому не всі вищезазначені критерії є релевантними для відбору сюжетів останніх [4, с. 70]. Так, згідно зі специфікою телепередач як продукту ТБ абсолютно всі вони є автеничними, оскільки готуються носіями мови для носіїв мови, характеризуються культурною обумовленістю, оскільки відбивають національну специфіку, світогляд й інформаційні потреби носіїв ІМ – робітників засобів масової інформації і глядачів.

Тому ми запропонувати **для відбору телепрограм більш специфічні критерії**. Зважаючи на те, що наше дослідження стосується початкового ступеня вивчення АМ, навчальний матеріал відбирався нами з телепередач, які відповідають тематиці й меті навчання на початковому ступені, містять ПС, є доступними за змістом, обсягом та характером мовного матеріалу. Виходячи з цього, **критеріями відбору сюжетів телепередач були такі: критерій відповідності тематики і проблематики телесюжету Програми; критерій новизни та мотиваційної цінності інформації; критерій розвивальної цінності інформації; критерій емоційної тональності телесюжету; критерій доступності; критерій тривалості звучання сюжету телепередачі** (див. табл. 1). Розглянемо подані критерії детальніше.

Критерій відповідності тематики і проблематики телесюжетів Програми. У типовій Програмі з англійської мови для університетів/інститутів зазначено, що студенти початкового ступеня повинні уміти розуміти інформаційні телепрограми (до закінчення другого курсу) [17, с. 82]. Окрім того, в ЗЄР з мовної освіти передбачено уміння розуміти мовлення, передане засобами масового зв'язку, яке має удосконалюватися і після досягнення рівня В 2.2 [6, с. 243].

Критерій новизни та мотиваційної цінності інформації полягає у тому, що сюжети телепередач розмовного жанру (інтерв'ю, ток-шоу) не втрачають своєї актуальності занадто швидко, оскільки стосуються загальнолюдських цінностей і можуть бути використані для навчання дискусії протягом досить тривалого часу.

Критерій розвивальної цінності телесюжету реалізується у співвідношенні життєвого досвіду студента з інформацією/подіями, представленими на екрані. Наголос на соціокультурну інформацію можна вважати особливою перевагою у процесі відбору телесюжетів, особливо якщо в сюжеті відображено культурне і мовне розмаїття країни, мова якої вивчається, тобто інтереси, цінності і уявлення широкого спектра етнічних, молодіжних, професійних та інших культурних груп, у яких представлені протилежні погляди на той чи інший феномен культури з метою його критичного сприйняття та осмислення [4, с. 77–78].

Оскільки *критерій емоційної тональності телесюжету* полягає у впливі на емоційний стан (настрій) телеглядача, більшість відібраних нами телесюжетів характеризується позитивним емоційним настроєм. Проте у межах нашого дослідження неможливо виключити використання телесюжетів з негативним впливом на емоційний настрій студентів. Тому, слідом за Р. І. Вікович, ми не виключали повністю вищезазначені сюжети для навчання дискусії, оскільки вони мають місце в реальному житті [4, с. 78].

Критерій доступності. Особливо важливим при відборі сюжетів телепередач для методичної обробки і презентації в аудиторії є доступ до сюжету в мережі Інтернет, можливість його копіювання.

Критерій тривалості звучання сюжету телепередачі. Обираючи матеріали різної тривалості, слід враховувати мету прослуховування тексту. Так, для детального розуміння рекомендована тривалість телесюжету на початковому ступені становить 6–7 хвилин, що є оптимальним часом для сприйняття без значних втрат інформації [19, с. 49].

Сюжети телепередач відбиралися за вищезазначеними критеріями. В результаті аналізу провідних англomовних інформаційних телеканалів та інет сайтів цих телеканалів ми відібрали 18 сюжетів телепередач для навчання студентів I курсу англomовної дискусії. Джерелами відбору

стали: відеосюжети телепередач, розміщені на сайтах <http://www.oprah.com/media.html>, <http://www.youtube.com>. Загалом переглянуто та проаналізовано 50 відеосюжетів телепередач тривалістю від 10 до 30 хвилин. Загальна тривалість переглянутих відеосюжетів становить $\approx 10,5$ годин.

Представимо виокремлені нами критерії відбору англomовних статей та сюжетів телепередач у табл. 1. Виділені у таблиці критерії є найбільш вагомими для нашого дослідження.

Таблиця 1

Критерії відбору англomовних статей і сюжетів телепередач

Критерії відбору	Якісні	Кількісні
статей	1) автентичність; 2) проблемність; 3) тематичність; 4) інформативність; 5) актуальність; 6) культурологічна спрямованість; 7) відповідність програмам навчання та інтересам студентів; 8) новизна; 9) доступність і посильність матеріалу	1) обсяг статті
сюжетів телепередач	1) відповідність тематики і проблематики телесюжету Програмі; 2) новизна та мотиваційна цінність інформації; 3) розвивальна цінність інформації; 4) емоційна тональність телесюжету; 5) доступність і посильність матеріалу	1) тривалість звучання сюжету телепередачі

Таким чином, ми обґрунтували вибір автентичних журнальних і газетних статей, а також телепередач (інтерв'ю і ток-шоу), які доцільно використовувати у процесі навчання майбутніх філологів дискусії-обговорення на основі ПС; визначили критерії відбору зазначених навчальних матеріалів, описали процедуру і результати відбору останніх і відібрали 22 англomовні статті і 18 сюжетів англomовних телепередач.

Викладені у статті теоретичні положення можуть стати підґрунтям для відбору матеріалів для навчання майбутніх філологів ведення англomовної дискусії на основі ПС. Подальшу перспективу дослідження ми вбачаємо у створенні методичних рекомендацій для викладачів, які вважають за доцільне використовувати дискусію в аудиторії, та розробці моделі організації процесу навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Андронік Н. П. Навчання майбутніх учителів англomовної дискусії на основі автентичних поетичних творів : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.02 / Андронік Наталя Павлівна. – К., 2009. – 338 с.
2. Бориско Н. Ф. Теоретические основы создания учебно-методических комплексов для языковой межкультурной подготовки учителей иностранных языков (на материале интенсивного обучения немецкому языку) : дис. ... доктора пед. наук: 13.00.02 / Бориско Наталия Федоровна. – К., 2000. – 508 с.
3. Британ Ю. В., Приходько Т. В. Використання відеоматеріалів для формування соціокультурної компетенції студентів першого курсу мовних спеціальностей // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету України. – 2009. – Вип. 63. – С. 37–41.

4. Вікович Р. І. Навчання студентів мовних спеціальностей аудівання англомовних теленовін : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Вікович Роксоляна Ігорівна – К., 2011. – 321 с.
5. Гордєєва А. Й. Навчання старшокласників загальноосвітньої школи обговорення проблем англійською мовою у процесі міжкультурного спілкування : дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Гордєєва Анжела Йосипівна. – К., 2004. – 254 с.
6. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [Науковий редактор українського видання доктор пед. наук, проф. С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
7. Зайцева І. В. Принципи відбору та тематика проблемних ситуацій для формування у майбутніх вчителів іноземної мови компетенції в англійському діалогічному мовленні / І. В. Зайцева // Вісник Київського національного лінгвістичного університету. Серія : Педагогіка та психологія. – К. : Вид. центр КНЛУ, 2011. – Випуск 19. – №19. – С. 85–93.
8. Ильченко Е. В. Использование видеозаписи на уроках английского языка [Текст] / Е. В. Ильченко // Первое сентября, Английский язык. – 2003. – № 9. – С. 7–9.
9. Качалов Н. А. Особенности использования аутентичных видеодокументов в обучении иностранному языку / Н. А. Качалов // Вестник Томского государственного университета. Серия: Филология. – Томск, 2006. – Випуск 291. – № 291. – С. 221–227.
10. Квасова О. Г. Як працювати з англомовною газетою у старших класах загальноосвітньої школи / О. Г. Квасова // Іноземні мови. – 2004. – № 2. – С. 13–17.
11. Крапива Ю. В. Коротка журнальна стаття як тип тексту (на матеріалі української, англійської та російської мов) : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.15 / Крапива Юлія Василівна. – Х., 2004. – 255 с.
12. Кучеренко Н. Л. Особенности обучения чтению публицистических текстов в старших классах общеобразовательной школы / Н. Л. Кучеренко // Иностранные языки в школе. – 2009. – №2. – С. 18–22.
13. Леонтьева Т. П. Использование видеотехнологий в самостоятельной учебной деятельности студентов языкового вуза по овладению межкультурным общением / Т.П. Леонтьева // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Серія : педагогічні науки. – Чернігів, 2009. – Випуск 70. – №70. – С. 130–134.
14. Литвиненко С. П. Критерії відбору відеофономатеріалів для навчання майбутніх учителів англомовного діалогічного спілкування / С. П. Литвиненко // Наукові записки Ніжинського державного педагогічного університету ім. М. Гоголя. – 2004. – №4. – С. 100–105.
15. Максименко Л. О. Навчання професійно спрямованого англомовного діалогу майбутніх менеджерів невиробничої сфери : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01, 13.00.02 / Максименко Людмила Олександрівна. – К., 2011. – 284 с.
16. Писанко М. Л. Формування англомовної соціокультурної компетенції у студентів мовних спеціальностей на базі німецької мови як першої іноземної : дис. ... канд. наук : 13.00.02. – Писанко Марія Леонідівна. – К., 2008. – 343 с.
17. Програма з англійської мови для університетів / інститутів (п'ятирічний курс навчання): Проект [Колектив авт. : С. Ю. Ніколаєва, М. І. Соловей, Ю. В. Головач та ін.]. – Вінниця : “Нова книга”, 2001. – С. 5–65.
18. Топтигіна Н. М. Навчання дискусії на матеріалі художніх текстів у процесі вивчення англійської як другої іноземної мови : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Топтигіна Наталя Михайлівна – К. : 2004. – 210 с.
19. Щукина И. В. Методика построения многоуровневой модели обучения аудированию в системе профессиональной подготовки учителя иностранного языка : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ирина Владимировна Щукина. – М., 2009. – 261 с.
20. Allan, M. Teaching English with Video [Text] / M. Allan // Video-applications in ELT. – Oxford : Pergamon Press, 1983. – P. 20.

21. Breen M. P. Authenticity in the Classroom // *Applied Linguistics*, 1985. – N 1. – Vol.6. – P.1–70.
22. Harmer J. *The practice of English language teaching* / Jeremy Harmer. – [3rd ed.]. – Essex : Pearson Education Limited, 2004. – 371 p.
23. Mishan F. *Designing Authenticity into Language Learning* / F. Mishan. – Intellect Books : Bristol, 2005. – 330 p.
24. Pritchard R. *Motivation and Language Learning* // *Best of Elects*. – The British Council, 1995. – P. 64–73.
25. Willis, D. *The potentials and limitations of Video [Text]* / D. Willis // *Video-applications in ELT*. – Oxford: Pergamon Press, 1983. – P. 17.
<http://www.oprah.com/media.html>
<http://www.youtube.com>